

Nr 54.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag till jordbrukets yrkesskolor; given Stockholms slott den 28 januari 1944.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

A. Pehrsson-Bramstorp.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 28 januari 1944.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, ERIKSSON, QUENSEL, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ, ROSANDER, GJÖRES, EWERLÖF, RUBBESTAD.

Efter gemensam beredning med cheferna för social- och finansdepartementen anför chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Pehrsson-Bramstorp.

Vid behandlingen i årets statsverksproposition, nionde huvudtiteln, punkten 38, av förslagsanslaget till Lägre lantbruksundervisning m. m.: Understöd åt lantbruks-, lantmanna- och lanthushållsskolor: Avlöningar framhöll jag, att förslag framkommit om anvisande å riksstaten av anslag till jordbrukets yrkesskolor vid Gålö, Vittjärvgården m. fl. platser. Jag torde nu få ånyo anmäla denna fråga för Kungl. Maj:t.

I skrivelse den 4 november 1942 har Stockholms läns och stads hushållningssällskap gjort framställning om statsbidrag för budgetåret 1943/44 med

52 597 kronor till Gålö jordbruksskola. Över framställningen har lantbruksstyrelsen den 23 november 1942 avgivit infordrat utlåtande. Sedermera har lantbruksstyrelsen i skrivelse den 22 oktober 1943 hemställt om anslag för budgetåret 1944/45 med 105 200 kronor till bidrag för uppehållande av verksamheten vid jordbrukets yrkesskolor på Gålön i Stockholms län och vid Vittjärvsgården i Norrbottens län samt med 300 000 kronor till bidrag till byggnadsarbeten vid skolor av ifrågavarande slag. Över lantbruksstyrelsens hemställan ha remissutlåtanden avgivits av statskontoret, allmänna lönenämnden, statens arbetsmarknadskommission, Stockholms läns och stads hushållningssällskaps förvaltningsutskott samt Norrbottens läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott. I arbetsmarknadskommissionens utlåtande har föreslagits, att å riksstaten måtte anvisas medel jämväl till uppehållande av verksamheten vid jordbruks- och lanthushållsskolan i Pålkem i Norrbottens län samt vid jordbruksgården i Sorsele i Västerbottens län. I anledning av vad kommissionen sålunda föreslagit ha yttranden inhämtats från statskontoret, allmänna lönenämnden och lantbruksstyrelsen. Vid lantbruksstyrelsens yttrande funnos fogade utlåtanden från Norrbottens och Västerbottens läns hushållningssällskap samt från stiftelserna Norrbottens läns arbetsstugor och Västerbottens läns arbetsstugor.

Innan jag övergår att redogöra för den närmare innebörden av de i det föregående omförmälda förslagen, torde jag få erinra om att lantbruksstyrelsen, som den 30 juni 1938 anbefalldes att verkställa av 1938 års riksdag (r. skr. nr 371) begärd utredning angående lantbrukets lärlingsfråga, den 1 juli 1940 avlämnade betänkande i ämnet samt att yttranden över betänkandet avgivits av åtskilliga myndigheter och sammanslutningar. Ur innehållet i betänkandet, såvitt detsamma avser inrättandet av yrkesskolor, må här lämnas följande uppgifter, vilka kunna vara av intresse vid bedömandet av de nu framställda förslagen om anslag till vissa jordbrukets yrkesskolor.

I betänkandet uttalar lantbruksstyrelsen, att styrelsen vore starkt medveten om betydelsen av att de ungas intresse vid så tidig ålder som möjligt inriktades på jordbruket, enär eljest en viss risk förefunnes för att ynglingar efter avslutad folkskola skulle söka sig till andra yrken och deras yrkesskolor. Lantbruksstyrelsen förklarar sig hysa den uppfattningen, att det just vore efter avslutad folkskola, som ungdomarna ställdes inför valet av yrke och att med de goda möjligheter till yrkesutbildning, som erbjödes inom hantverk och industri, risken vore stor för att de industriella yrkena komme att få en ännu starkare dragning än tidigare på landsbygdens ungdom. Då en yrkesutbildning i jordbruk för fjortonåringar direkt efter genomgången folkskola enligt styrelsens mening knappast kunde tänkas ske annat än i en skola, föreslås i betänkandet inrättande av tvååriga yrkesskolor i jordbruk, dit ynglingar utan krav på föregående praktik i jordbruk och direkt efter avslutad folkskola kunde söka sig för erhållande av yrkesutbildning i jordbruk. Genom att icke blott antaga elever, som vuxit upp vid jordbruket, utan även åt sådana ynglingar från städer och samhällen, som icke tidigare haft kontakt med jordbruket, förmedla övergång till detta, ha dessa skolor ansetts få en stor och betydelsefull uppgift att fylla.

I betänkandet framhålles, att, då yrkesskolor i jordbruk i viss mån torde innebära en nyhet, försiktigheten syntes bjuda, att, intill dess tillräcklig erfarenhet vunnits, inrättande av dylika skolor gjordes beroende av initiativ från de lokala organens sida.

Såsom redan berörts skulle de föreslagna yrkesskolorna vara tvååriga. Varje årskurs bör omfatta högst 25 elever. Skolorna föreslås förlagda till lämpliga centralt belägna egendomar med en åkerareal av omkring 50 hektar. Skolegendomarna böra utrustas med skol- och internatbyggnader, lärarbostäder, maskin- och redskapshallar samt nödiga verkstadslokaler för snickeri, smide, sadelmakeri och skomakeri. Undervisningen bör vara praktisk och avse att bibringa eleverna nödig färdighet och vana i alla vid ett jordbruk förekommande arbeten men även ett visst mått av teoretiska insikter i de för jordbrukets utövande grundläggande ämnena.

Vad angår lärarpersonalen vid yrkesskola har i betänkandet räknats med att skolan skulle stå under ledning av en rektor med agronomexamen, vilken skulle förvalta skolor jordbruket och meddela den teoretiska undervisningen i de egentliga jordbruksämnena. Såsom ordinarie lärare med undervisningsskyldighet i de förberedande ämnena och slöjd eller trädgårdsskötsel borde lämpligen anställas en folkskollärare. Dessutom behövdes en montör för meddelande av den praktiska undervisningen i smide samt maskinens och redskaps skötsel och vård. I vissa ämnen, t. ex. i skomakeri och sadelmakeri samt slöjd eller trädgårdsskötsel, erfordrades speciallärare.

Anläggningskostnaden för en jordbrukets yrkesskola beräknas i betänkandet till 500 000 kronor och de årliga driftkostnaderna till i runt tal 62 000 kronor. På grund av den stora betydelse, som ifrågavarande yrkesskolor komma att få, borde enligt lantbruksstyrelsens mening ett verksamt stöd från statsmakternas sida lämnas till både anläggning och drift av yrkesskolor. Statsbidrag föreslås sålunda skola utgå till bestridande av kostnader för utförande av nybyggnad av erforderliga lokaler för skola, för om- eller tillbyggnad av sådana lokaler eller för inköp av byggnad för skolas behov enligt de grunder, som gälla för uppförande eller förvärv av byggnader för lantmanna- och lantbruksskolor. Vad angår det statsbidrag, som enligt betänkandet bör utgå till yrkesskolas årliga drift, föreslås, att samtliga kontanta löneförmåner åt lärarpersonalen skulle liksom vid lantmanna-, lantbruks- och lantbruksskolor utgå av statsmedel. Löneförmånerna för rektor och ordinarie lärare beräknas enligt samma grunder som för föreståndare vid lantbruksskola eller lantmannaskola med vinterkurs och fortsättningskurs respektive ämneslärare vid lantmannaskola med vinterkurs. Grundanslaget till driftkostnader har liksom för lantmannaskola med helårskurs upptagits till 5 400 kronor.

I stället för till elever i lantbruks-, lantmanna- och lantbruksskolor utgående understöd av statsmedel har lantbruksstyrelsen med hänsyn till elevernas ålder funnit det lämpligare, att dessa förutom kost och logi erhöles nödiga arbetskläder och en mindre, av yrkesskolans styrelse bestämd arbetspremie. Med anledning härav föreslås statsbidrag till driftkostnader (tilläggsbidrag) med 25 kronor för varje elev och månad utöver grundanslaget å 5 400 kronor.

De i förenämnda betänkande framförda förslagen ha ännu ej föranlett slutligt beslut från statsmakternas sida.

I fråga om tillkomsten av samt den hittillsvarande verksamheten vid de fyra yrkesskolor på jordbrukets område,

beträffande vilka framställning om anslag nu gjorts, inhämtas av handlingarna i ärendet bland annat följande.

Gålö jordbruksskola. År 1941 upprättade Stockholms läns och stads hushållningssällskap å egendomen Stegsholm på Gålön i Stockholms län en yrkesskola för jordbruk, vilken började sin verksamhet den 15 juni 1941. Skoljordbruket, som omfattar 35 hektar åker och 30 hektar betesmark, äges av Prins Carls uppfostringsinrättning och arrenderas av hushållningssällskapet för tiden intill den 14 mars 1964. Statens arbetsmarknadskommission har i samråd med lantbruksstyrelsen fastställt reglemente för skolan. Enligt reglementet har skolan, som står under överinseende av lantbruksstyrelsen och arbetsmarknadskommissionen, till ändamål att utbilda jordbruksarbetare samt att främja detta sitt syfte genom att åt ungdom, som avslutat folkskolans lärokurs, meddela praktisk utbildning i de arbeten, som förekomma inom jordbruket, ävensom teoretiska insikter i de för jordbruket grundläggande ämnena. Undervisningen vid skolan är tvåårig och skall fortgå minst 300 dagar årligen. I varje årskurs må antagas högst 25 elever. Vid skolan antagen elev erhåller avgiftsfritt undervisning, kost, bostad samt nödiga arbetskläder. Dessutom lämnas viss arbetspremie.

Skolans ledning handhaves av en rektor, som även meddelar viss undervisning. För att kunna antagas till rektor kräves bland annat att ha avlagt agronomexamen samt därefter under minst två läsår med goda vitsord ha tjänstgjort såsom lärare vid statsunderstödd lantbruksundervisningsanstalt. Vid skolan finnes — förutom rektor — anställd följande lärarpersonal, nämligen en yrkeslärare såsom ledare och instruktör för elevernas praktiska arbeten och idrott samt biträdande lärare i dagbokföring, en lantbrukslärling såsom skolans husmoder samt för undervisning i persedelvård och hälsolära, en assistent för biträde med bokförings- och kontorsarbeten samt för elevernas praktiska arbeten, en trädgårdsmästare för undervisning i praktisk trädgårdsskötsel, en ladugårdsförmän för undervisning i praktisk ladugårdsskötsel samt en gårdshantverkare såsom instruktör för reparations- och byggnadsarbeten. Undervisningen i svenska, geografi, medborgarkunskap, skogshushållning, slöjd, gymnastik samt smide, skomakeri och sadelmakeri uppehålls av timlärare.

Å skolegendomen fanns redan vid skolans inrättande ett flertal åbyggnader. Redan efter skolans första verksamhetsår visade det sig emellertid nödvändigt att få förbättringar till stånd i avseende å vissa byggnader. För utförande av erforderliga ny- och ombyggnadsarbeten ha medel ställts till förfogande av egendomens ägare. Sagda medel skola av hushållningssällskapet amorteras under 20 år samt förräntas efter 2 1/2 procent.

För uppehållande av verksamheten vid skolan — vilken på sätt framgår av det anförda organiserats i huvudsaklig överensstämmelse med de i 1940 års betänkande angående lantbrukets lärlingsfråga angivna riktlinjerna — ha alltsedan dess tillkomst bidrag beviljats av statens arbetsmarknadskommission och Stockholms läns landsting. För år 1943 har sålunda arbetsmarknadskommissionen till skolans förfogande ställt ett belopp av 52 596 kronor, varav 31 716 kronor till avlöning åt skolans lärarpersonal och 20 880 kronor till skolans driftkostnader. Landstinget har för sagda år beviljat skolan ett bidrag av 40 000 kronor. Återstående kostnader, omkring 17 000 kronor, för skolverksamheten bestridas med anlitan av från skoljordbruket inflytande inkomster.

Jordbruksskolan vid Vittjärvsgråden. Denna skola, som är belägen i Norrbottens län och som varit i verksamhet sedan ett flertal år tillbaka, upprättades av Luossavaara-Kiirunavaara aktiebolag. Skolan, till vilken

hör ett skolorbruk om cirka 268 hektar, varav 21 hektar utgöra åker och 247 hektar skogsmark, har numera av bolaget såsom gåva överlämnats till Norrbottens läns hushållningssällskap. Hittills har skolan, som kan karakteriseras såsom en yrkesskola för utbildning av jordbruksarbetare, varit treårig och i första hand avsedd för sådana söner till bolagets arbetare, som icke kunnat beredas anställning inom bolagets industriella verksamhet. Enligt uppgift har emellertid hushållningssällskapet för avsikt att, därest statsbidrag för ändamålet kan erhållas, omorganisera skolan till en tvåårig yrkesskola för jordbruk i enlighet med de grunder, som angivits i 1940 års betänkande rörande lantbrukets lärlingsfråga. Skolan är sålunda bland annat avsedd att omfatta två årskurser med 25 elever i varje årskurs. De vid Vittjärvgården befintliga byggnaderna äro emellertid i sådant skick, att någon skolverksamhet enligt förenämnda grunder icke ansetts kunna igångsättas, förrän betydande ny-, om- och tillbyggnader verkställts.

Jordbruksskolan vid Vittjärvgården har sedan år 1933 åtnjutit statsunderstöd från anslag under femte huvudtiteln, till en början från reservationsanslaget till bekämpande av arbetslösheten samt därefter från reservationsanslaget till åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m. För läsåret 1942/43 erhöll skolan ett statsbidrag av 13 000 kronor förutom statsunderstöd till elever med 3 780 kronor. I fråga om elevunderstöden gälla i huvudsak de bestämmelser i kungörelsen den 3 juni 1938 (nr 356) som angå understöd till elever vid helårskurs vid lantbruksskola i Norrland. Under läsåret 1943/44 bedrivs icke någon kursverksamhet vid skolan.

Jordbruks- och lantbruksskolan i Pålhem. Denna skola, som anlades redan år 1928, äges av stiftelsen Norrbottens läns arbetsstugor. Skolan är förlagd till fastigheten Vitträsk nr 3 i Gällivare socken, och skolorbruken omfattar en areal av 341 hektar, varav 22 hektar åker och kulturbete. Vid skolan finns en tvåårig yrkesskola i jordbruk för pojkar samt en ettårig lantbruksskola för flickor. Enligt det av lantbruksstyrelsen fastställda reglementet har ifrågavarande skola, som står under lantbruksstyrelsens överinseende, till uppgift att för den landsbygdsungdom — främst ungdom från arbetsstugorna — som ännu icke nått den ålder, att den kan vinna inträde vid de statsunderstödda lantbruks-, lantman- och lantbruksskolorna, meddela praktisk utbildning och även någon teoretisk undervisning i jordbruk, skogshushållning, lantbrukshushållning och hemvård. Vid den tvååriga yrkesskolan kunna årligen antagas 10 elever och vid den ettåriga lantbruksskolan likaledes 10 elever. Eleverna erhålla fri kost och logi, fria arbetskläder samt dessutom flitpenningar och stipendier.

Vid ifrågavarande skola finnas anställda dels en föreståndare — som icke är agronom — vilken ansvarar för jordbruken och handhaver de manliga elevernas praktiska utbildning, dels en husmoder, som jämte ett biträde har att svara för skolans hushåll och de kvinnliga elevernas praktiska utbildning, dels ock en trädgårdsmästare. Den teoretiska undervisningen meddelas i form av koncentrerade kurser av vissa extra lärare, som endast vistas vid skolan under den tid, ifrågavarande undervisning pågår. Vid Pålhem finns ett flertal byggnader för skolverksamheten, vilka delvis uppförts med anlitande av statsbidrag.

Sedan år 1935 har till verksamheten vid jordbruks- och lantbruksskolan i Pålhem utgått statsunderstöd, först från femte huvudtitelns anslag till arbetslöshetens bekämpande och därefter från samma huvudtitels anslag till arbetsmarknadens reglering. För budgetåret 1943/44 har för ändamålet beviljats statsbidrag med 27 340 kronor, varav 12 240 kronor till avlöningar åt föreståndare, husmoder och trädgårdsmästare, 2 500 kronor till ersättning åt extra lärare m. m. samt högst 12 600 kronor till underhåll av elever.

Jordbruksgården i Sorsele. Ifrågavarande jordbruksgård, som nyligen inrättats av stiftelsen Västerbottens läns arbetsstugor och vars skoljordbruk omfattar en areal av 113,08 hektar (därav 7,5 hektar åker, 53,4 hektar myrmark, 2,71 hektar äng och 49,47 hektar skogsmark) är i stort sett organiserad på samma sätt som jordbruks- och lanthushållsskolan i Pålkem. Reglementet för jordbruksgården överensstämmer sålunda i huvudsak med det reglemente som av lantbruksstyrelsen fastställts för skolan i Pålkem. Jordbruksgården har till ändamål att meddela praktisk och även viss teoretisk utbildning inom jordbruket och dess binäringar åt i första hand elever, som tillhört Västerbottens läns arbetsstugor. Antalet elever vid jordbruksgården må icke understiga 12 eller överstiga 30. Eleverna erhålla under vistelsen vid gården fri kost och logi, läkarvård och sjukvård. Dessutom utgå vissa arbetspremier. Vid gården äro anställda en föreståndare med ungefär samma kompetens som föreståndaren vid skolan i Pålkem, en husmoder samt ett biträde åt husmodern. Till uppförande av de för skolverksamheten erforderliga byggnaderna anvisade Kungl. Maj:t år 1935 115 000 kronor, att utgå av lotterimedel.

Till uppehållande av verksamheten vid jordbruksgården i Sorsele har hittills icke anvisats statsbidrag.

I omförmälda skrivelse den 22 oktober 1943 har *lantbruksstyrelsen* — under erinran om sitt i 1940 års betänkande angående lantbrukets lärlingsfråga framlagda förslag om inrättande av yrkesskolor på jordbrukets område — uttalat, att styrelsen kunnat konstatera att intresse förefunnes för upprättande av yrkesskolor i jordbruk enligt de i betänkandet uppdragna riktlinjerna. De erfarenheter av ifrågavarande skolform som vunnits vid den år 1941 inrättade yrkesskolan på Gålön vore enligt styrelsens mening enbart goda, och skolan syntes styrelsen komma att fullt motsvara de krav, som rimligen kunde uppställas på en yrkesskola av förevarande slag. Efter att ha erinrat om den planerade omändringen av jordbruksskolan vid Vittjärvgården till en tvåårig yrkesskola enligt samma grunder som tillämpades för skolan på Gålön har styrelsen framhållit, att även på andra håll framkommit förslag om upprättande av yrkesskolor för utbildande av jordbruksarbetare. Med hänsyn till att intresset för dylika skolor sålunda syntes vara stort och då erfarenheterna av skolformen i fråga vore goda, har lantbruksstyrelsen funnit det i hög grad önskvärt, att statsmakterna på allt sätt understödde upprättandet av yrkesskolor i jordbruk samt att dessa bereddes en fastare grund för sin verksamhet genom upptagandet i riksstaten av ett årligt förslagsanslag till jordbrukets yrkesskolor.

Lantbruksstyrelsen har i nyssberörda skrivelse hemställt, att för budgetåret 1944/45 måtte *dels* till Lägre lantbruksundervisning m. m.: Bidrag till jordbrukets yrkesskolor anvisas ett förslagsanslag av 105 200 kronor, *dels ock* under reservationsanslaget till Lägre lantbruksundervisning m. m.: Bidrag till byggnadsarbeten vid lantmanna- och lanthushållsskolor m. m. upptagas ett belopp av 300 000 kronor till byggnadsarbeten vid jordbrukets yrkesskolor. I fråga om förstnämnda anslag, vilket enligt lantbruksstyrelsens förslag är avsett att disponeras såsom bidrag till uppehållande av verksam-

heten vid Gålö jordbruksskola samt jordbruksskolan vid Vittjärvsgården, har styrelsen anfört i huvudsak följande.

Såsom bidrag till uppehållande av verksamheten vid Gålö jordbruksskola torde av anslaget till bidrag till jordbrukets yrkesskolor böra utgå 52 597 kronor eller samma belopp som av arbetsmarknadskommissionen beviljats till skolans verksamhet under år 1943. Nämda belopp beräknas skola disponeras dels till bestridande av avlöningar åt skolans lärarpersonal och dels till täckande av skolans driftkostnader, allt i enlighet med följande uppställning.

Löner.

Rektor	kronor	10 227	
Yrkeslärare	»	5 863	
Lanthushållslärlarinna	»	4 558	
Assistent	»	2 620	
Trädgårdsmästare (halva lönen)	»	1 832	
Ladugårdsförmän (» »)	»	1 275	
Gårdshantverkare (» »)	»	1 312	
Extra lärare	»	4 030	kronor 31 717.

Driftkostnader.

Grundanslag	kronor	5 400	
43 elever à 30 kronor per månad	»	15 480	» 20 880

Summa kronor 52 597.

Kostnaderna för halva lönen till trädgårdsmästare, ladugårdsförmän och gårdshantverkare ha ansetts böra bäras av skoljordbruket.

Såsom bidrag till jordbruksskolan vid Vittjärvsgården synes böra beräknas samma belopp som för Gålö jordbruksskola eller 52 597 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet till ifrågavarande yrkesskolor skulle sålunda utgöra ($52\,597 + 52\,597 =$) i runt tal 105 200 kronor.

Enligt en av lantbruksstyrelsen i december 1943 upprättad promemoria ha avlöningarna till rektor, yrkeslärare, lanthushållslärlarinna och assistent specificerats på följande sätt.

Befattningshavare	Grundlön kronor	Rörligt till- lägg (15 %) kronor	Kristilllägg (16 %) kronor	Barntilllägg kronor	Summa kronor
Rektor	7 560	1 134	1 209	324	10 227
Yrkeslärare	4 475	671	717	—	5 863
Lanthushållslärlarinna	3 480	522	556	—	4 558
Assistent	2 000	300	320	—	2 620

Vad beträffar den av lantbruksstyrelsen ifrågasatta medelsanvisningen till bidrag till byggnadsarbeten vid jordbrukets yrkesskolor har styrelsen yttrat följande.

För underlättande för de lokala organen att upprätta yrkesskolor för utbildning av jordbruksarbetare torde liksom beträffande lantmannas- och lanthushållsskolor, landsting, hushållningssällskap eller sådan förening eller stiftelse, som har till ändamål att upprätthålla en jordbrukets yrkesskola, kunna i mån av tillgängliga medel erhålla statsbidrag till bestridande av kostnaderna

för uppförande av för dylik skola erforderliga lokaler, däri inbegripet bostäder åt lärare och elever, för om- eller tillbyggnad av sådana lokaler eller till förvärv av byggnad för skolans behov. Lantbruksstyrelsen vill därför föreslå, att bestämmelserna i kungörelsen den 22 oktober 1939 (nr 910) angående statsbidrag till nybyggnader m. m. vid lantmanna- och lanthushållsskolor måtte utsträckas att gälla även för jordbrukets yrkesskolor.

Vid Vittjärvsgården måste vissa erforderliga ny-, om- och tillbyggnader verkställas av skollokalen och lärarbostaden m. m. Kostnaderna för ifrågasvarande byggnadsarbeten beräknas uppgå till 430 000 kronor. Därest statsbidrag till dessa arbeten skulle jämlikt bestämmelserna i nyssnämnda kungörelse utgå med 75 procent av kostnaderna, skulle härför erfordras ett anslagsbelopp av 322 500 kronor.

Vid bifall till lantbruksstyrelsens förslag torde för nästa budgetår böra anvisas minst 300 000 kronor till bidrag till byggnadsarbeten vid jordbrukets yrkesskolor.

Stockholms läns och stads hushållningssällskaps förvaltningsutskott har tillstyrkt bifall till lantbruksstyrelsens framställning samt därvid yttrat bland annat följande.

Ice blott tillströmningen av elever till Gålö-skolan visar, att den fyller ett verkligt behov, utan erfarenheten från den hittills bedrivna verksamheten är jämväl ägnad att bestyrka, att man här funnit en skolform, lämpad för ifrågasvarande elevmaterial, d. v. s. nyss från folkskolan avgångna lärjungar. Den första uppsättningen elever avslutade sin tvååriga kurs den 15 juni 1943, och samtliga elever utom en ha fortsatt att arbeta inom jordbruket.

Den under rådande förhållanden ej minst betydelsefulla uppgiften för skolor av detta slag synes vara, att de skulle bereda ungdom från städer och samhällen möjlighet att utbilda sig till jordbrukare. För närvarande saknas i stort sett sådan möjlighet, då en obemedlad 14 å 15-årig stadspojke ej utan vidare kan erhålla årsarbete vid jordbruk. Härtill kommer risken att vid jordbruk ovana pojkar icke tåla det hårda arbetet, om detta ej ledes av kvalificerade arbetsledare. Som ett led i strävandena att motverka flykten från landsbygden torde skolformen således beräknas få särskild betydelse.

Även *Norrbottnens läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott* har förordat lantbruksstyrelsens förslag. Förvaltningsutskottet har härvid meddelat, att Luossavaara-Kiurunavaara aktiebolag ställt ett belopp av 150 000 kronor till sällskapets förfogande som bidrag till uppförande av byggnader för jordbruksskolan vid Vittjärvsgården samt till utrustning av skolan. Omkring hälften av nämnda belopp beräknades åtgå till skolans utrustning. Det preliminära byggnadsförslaget för skolan — vilket förslag kostnadsberäknats till 430 000 kronor — upptoge, enligt vad förvaltningsutskottet anför, nybyggnad av elevhem för 50 elever, nybyggnad av lärarbostäder, nybyggnad av lokaler för slöjd- och smidesundervisning samt växthus, tillbyggnad av skollokalerna, reparation av rektorsbostaden och byggnader, avsedda till förmanbostäder, ävensom färdigställande av ladugårdsbyggnaden. Förvaltningsutskottet har framhållit, att avsikten vore att i möjligaste mån forcera byggnadsarbetet, då det syntes i hög grad angeläget, att skolan stode färdig att tagas i bruk med det snaraste.

Statens arbetsmarknadskommission har i fråga om behovet av yrkesskolor på jordbrukets område andragit följande.

Det moderna jordbrukets alltmer fortgående rationalisering och mekanisering medför ökade krav på kompetensen hos den arbetskraft som knytes till yrket. Detta förhållande har också beaktats vid den reformering av den lägre lantbruksundervisningen, som nyligen genomförts. Emellertid har därvid organiserad lärlingsutbildning av en art, som förekommer inom exempelvis hantverk och vissa industrier, lika litet som tidigare kommit till stånd. Ej heller ingår i undervisningssystemet på jordbrukets område praktiska skolor, avsedda för ungdomen i åldrarna närmast efter fullgjord folk- och fortsättningsskoleplikt. Härigenom kommer jordbruket i ett betydligt sämre läge än andra yrken, ett förhållande som blivit än mer framträdande, sedan centrala verkstadsskolor inrättats med särskilt syfte att bereda landsbygdens ungdom utbildning speciellt för hantverk och industri. Inte minst ur dessa synpunkter synes det angeläget, att motsvarande möjligheter beredas för ordnad utbildning för den ungdom, som vill kvarstanha inom jordbruksnäringen.

Enligt kommissionens mening är det av största betydelse, att — såsom lantbruksstyrelsen nu ifrågasatt — det program för lösning av förevarande problem, som framlagts i 1940 års betänkande angående lantbrukets lärlingsfråga, bringas i verkställighet inom rimlig tidpunkt.

Arbetsmarknadskommissionen har funnit starka skäl tala för lantbruksstyrelsens förslag att å riksstaten uppföres ett särskilt anslag till bidrag till jordbrukets yrkesskolor. Under erinran att de bidrag av statsmedel, som hittills utgått för ändamålet, beviljats från anslag till arbetslöshetens bekämpande eller till arbetsmarknadens reglering har kommissionen anfört, att statsbidrag lämpligen kunde utgå på dylikt sätt, då fråga vore om en tillfällig verksamhet, vare sig denna hade till syfte att bereda ungdom utbildning under arbetslöshetstider eller att tillse att tillräcklig arbetskraft utbildades under tider med avsevärd brist på dylik inom vissa områden. Så snart fråga bleve om en mera permanent yrkesutbildningsverksamhet, syntes det emellertid angeläget, att denna helt anknötes till de ordinarie statliga tillsynsorganen för dylik verksamhet och även erhöles statsbidrag ur anslag under det departement, vartill verksamheten egentligen hörde.

I arbetsmarknadskommissionens utlåtande har gjorts gällande, att jämväl jordbruks- och lantbruksskolan i Pålkem, som åtnjutit statsunderstöd sedan år 1935, samt jordbruksgården i Sorsele, för vilken gård kommissionen tillstyrkt statsbidrag för innevarande budgetår, vore att hänföra till den kategori av skolor, som behandlades i lantbruksstyrelsens förslag. Verksamheten vid skolorna i Pålkem och Sorsele bedreves nämligen redan nu i huvudsaklig överensstämmelse med de riktlinjer, som angåves i 1940 års betänkande. Kommissionen, som enligt vad inledningsvis omnämnts hemställt att å det föreslagna riksstatsanslaget till bidrag till jordbrukets yrkesskolor måtte beräknas medel jämväl för skolorna i Pålkem och Sorsele, har i övrigt beträffande sagda skolor anfört väsentligen följande.

Det bör särskilt framhållas, hurusom skolorna i Pålkem och Sorsele synas ha blivit av mycket stor betydelse för jordbrukets utveckling i kringliggande bygder, ävensom att verksamheten vid skolorna blivit normerande vid planerande av senare tillkomna yrkesskolor för jordbruket. Behovet av lantbruksundervisning av detta slag är därjämte helt naturligt alldeles sär-

skilt trängande i de norrländska länen. Eleverna komma ofta från isolerade bygder, där det i allmänhet saknas möjligheter till sådan praktisk utbildning, som står till buds för ungdom på andra håll. Jordbruket i dessa trakter har därjämte icke nått en sådan utveckling, som är önskvärd för åstadkommande av mera betryggande utkomstmöjligheter och för att exempelvis ersätta den minskning härvidlag, som förorsakas av att jakt och fiske numera i väsentligt mindre grad än förr lämna bidrag till befolkningens försörjning. En intensiv och rationell yrkesutbildning vid jordbruksskolor, sådana som de i Pålkem och Sorsele, medför bland annat som resultat en social och ekonomisk sanering i de trakter, där eleverna höra hemma. Att den oerhört betydelsefulla verksamhet, som bedrivs vid dessa skolor icke föreslagits reglerad i detta sammanhang, synes enbart bero på att föreståndarna vid nämnda skolor icke ha avlagt agronomexamen. Då skolorna i Pålkem och Sorsele emellertid kunna karakteriseras såsom verkliga yrkesskolor i jordbruk, synes berörda förhållande enligt kommissionens uppfattning icke böra påverka eventuellt statsunderstöd till skolorna i annat avseende än att föreståndarnas löneförmåner böra beräknas efter andra grunder.

I en vid kommissionens utlåtande fogad promemoria har avlöningen till föreståndarna för skolorna i Pålkem och Sorsele föreslagits skola beräknas med utgångspunkt från avlöningen i 15 lönegraden enligt folkskolans avlöningsreglemente. Statsbidraget för husmoder vid skolorna har i promemorian ansetts böra upptagas med belopp motsvarande avlöningen i 9 lönegraden enligt nämnda avlöningsreglemente, eller samma lönegrad som gällde för föreståndarinna vid arbetsstuga, tillhörig någon av stiftelserna Norrbottens läns arbetsstugor och Västerbottens läns arbetsstugor. Till arbetsförmän och timlärare har föreslagits ett belopp av 5 000 kronor för varje skola. Det årliga statsunderstöd, som skulle erfordras för vardera av ifrågavarande skolor, har i promemorian beräknats på följande sätt.

Löner.

Föreståndare:

Grundlön.....	kronor 4 536	
Rörligt tillägg och kristillägg (31 %)	» 1 406	kronor 5 942

Husmoder:

Grundlön.....	kronor 3 393	
Rörligt tillägg och kristillägg (31 %)	» 1 051	» 4 444

Arbetsförmän och timlärare	» 5 000	kronor 15 386
----------------------------------	---------	---------------

Driftkostnader.

Grundanslag.....	kronor 5 400	
Tilläggsbidrag (25 elever à 30 kronor för månad)	» 9 000	» 14 400
Summa kronor 29 786.		

Arbetsmarknadskommissionen har framhållit angelägenheten av att ifrågavarande utbildningsform ytterligare utbyggdes, så att jordbrukarungdomen även inom andra län än sådana där skolverksamhet av denna art redan vore i gång kunde beredas ökade möjligheter att erhålla den utbildning, som utvecklingen inom yrket gjort ofrånkomlig och nödvändig.

Norrbottnens och Västerbottnens läns hushållningssällskap samt *stiftelserna Norrbottens läns arbetsstugor och Västerbottnens läns arbetsstugor* ha tillstyrkt arbetsmarknadskommissionens förslag om anslagsanvisning å riksstaten jämväl till yrkesskolorna i Pålkem och Sorsele.

Lantbruksstyrelsen har i sitt yttrande över arbetsmarknadskommissionens omförmälda förslag anfört i huvudsak följande.

Skolorna i Pålkem och Sorsele äro annorlunda organiserade än vad lantbruksstyrelsen i 1940 års betänkande angående lantbrukets lärlingsfråga föreslagit i fråga om jordbrukets yrkesskolor. På grund av att föreståndarna icke besitta erforderlig teoretisk kompetens måste elevernas teoretiska undervisning koncentreras till särskilda kurser och handhavas av särskilda timlärare. Vidare är vid Pålkem anordnad en ettårig lantbruksskola för kvinnliga elever, vilket icke förutsatts i nämnda betänkande. Lantbruksstyrelsen kan vitsorda, att verksamheten vid Pålkem bedrives på ett utmärkt sätt och att skolan har stor betydelse för länet och dess jordbruksbefolkning. Jordbruksgården i Sorsele däremot är så nyligen upprättad att någon egentlig erfarenhet av dess verksamhet och betydelse för Västerbottnens län och dess jordbruk ännu ej stått att vinna, ehuru allt talar för att en skola i Sorsele av samma typ som den i Pålkem borde få samma värde för Västerbottnens läns lappmark med dess föga utvecklade jordbruksdrift, som Pålkem lyckats vinna inom Norrbottens läns lappmark, där jordbruksförhållandena äro ganska likartade.

Lantbruksstyrelsen, som anser att jordbruks- och lantbruksskolan i Pålkem och jordbruksgården i Sorsele tvivelsutan kunna betraktas som yrkesskolor i jordbruk, övervägde vid avgivande av förslaget om anslagsanvisning för budgetåret 1944/45 allvarligt, om icke förutom Gälö jordbruksskola och jordbruksskolan vid Vittjärvsgården även jordbruks- och lantbruksskolan i Pålkem samt jordbruksgården i Sorsele borde erhålla statsbidrag från samma anslag. Med hänsyn till att skolorna i Pålkem och Sorsele hade en annan organisation än vad lantbruksstyrelsen föreslagit i 1940 års betänkande och då jordbruksgården i Sorsele så nyligen upprättats, ansåg styrelsen emellertid att med uppförandet i riksstaten av anslag till berörda skolor kunde anstå något år.

Lantbruksstyrelsen har emellertid intet att erinra mot att skolorna i Pålkem och Sorsele redan från och med budgetåret 1944/45 erhålla statsbidrag till verksamheten från anslag under nionde huvudtiteln. På grund av anförda skiljaktigheter de olika skolorna emellan och då skolorna i Pålkem och Sorsele icke kunna jämföras och anses likvärdiga med den av styrelsen föreslagna typen för jordbrukets yrkesskolor, finner styrelsen det i allt fall tveksamt, huruvida statsbidrag till nu ifrågavarande båda jordbruksskolor lämpligen böra utgå från det föreslagna anslaget till Lägre lantbruksundervisning m. m.: Bidrag till jordbrukets yrkesskolor. Eventuellt kunde måhända tills vidare för ändamålet upptagas ett särskilt anslag i riksstaten under rubriken Lägre lantbruksundervisning m. m.

Vid bifall till ifrågavarande förslag torde, såsom arbetsmarknadskommissionen framhållit, avlöningsförmånerna till personalen böra beräknas efter andra grunder än beträffande skolorna på Gälön och vid Vittjärvsgården. Lantbruksstyrelsen finner den av kommissionen föreslagna löneställningen för föreståndare och husmoder skälig och har i övrigt icke något att erinra mot den gjorda beräkningen angående statsbidragets storlek, upptagande ett belopp av 29 786 kronor för varje skola eller sammanlagt i runt tal 59 600 kronor.

Vid ärendets behandling i lantbruksstyrelsen uttalades *skiljaktig mening* av byråchefen Arnegren, som därvid anförde huvudsakligen följande.

Då skolorna i Pålkem och Sorsele ha till ändamål att åt ungdom, som genomgått folkskola, meddela praktisk och även viss teoretisk utbildning inom jordbruket och dess binärningar, torde nämnda skolor — även om de i vissa avseenden äro organiserade på annat sätt än som föreslagits i 1940 års betänkande angående lantbrukets lärlingsfråga — kunna karakteriseras såsom yrkesskolor i jordbruk. De mellan jordbruksskolorna på Gålön och vid Vittjärvsgården å ena sidan och skolorna i Pålkem och Sorsele å andra sidan befintliga skiljaktigheterna torde icke utgöra något hinder för att samtliga dessa skolor kunna erhålla statsbidrag från ett och samma anslag. Vid upprättande av ifrågavarande yrkesskolor i jordbruk och vid fastställande av deras undervisningsplaner torde det vara nödvändigt taga viss hänsyn till de lokala förhållandena, vilket överhuvud taget kan komma att föranleda vissa skiljaktigheter mellan skolorna.

Därest statsbidrag till skolorna i Pålkem och Sorsele från och med budgetåret 1944/45 upptages i riksstaten under samma anslagsrubrik som statsbidrag till de båda andra jordbruksskolorna, torde till Lägre lantbruksundervisning m. m.: Bidrag till jordbrukets yrkesskolor böra upptagas ett förslagsanslag av $(2 \times 52\,597 + 2 \times 29\,786 =)$ i runt tal 164 800 kronor.

Statskontoret har erinrat om sitt utlåtande den 29 augusti 1940 över 1940 års betänkande angående lantbrukets lärlingsfråga, i vilket utlåtande ämbetsverket hemställt, att de i betänkandet behandlade spörsmålen måtte göras till föremål för förnyade överväganden. Enligt vad statskontoret uttalar syntes de i sagda utlåtande anförda skälen mot ett genomförande av de i betänkandet framlagda förslagen allttjämt äga giltighet, i anledning varav ämbetsverket icke ansåge sig kunna förorda bifall till lantbruksstyrelsens nu gjorda framställning. I den mån vissa skolor funnes allttjämt böra åtnjuta statsunderstöd borde enligt statskontorets mening — intill dess lantbrukets lärlingsfråga vunnit sin lösning — sådant understöd anvisas i hittills tillämpad ordning.

Allmänna lönenämnden har anfört i huvudsak följande.

Lönenämnden har inhämtat, att till grund för förslaget beträffande löner till lärarpersonal vid Gålö jordbruksskola och jordbruksskolan vid Vittjärvsgården lagts vissa i 8 § kungörelsen den 5 september 1942 (nr 807) angående statsbidrag till lantbruksundervisningsanstalter m. m. angivna grundlönebelopp, nämligen med avseende å rektor avlöningen till föreståndare vid lantbruksskola och med avseende å lantbrukslärarinna avlöningen till ämneslärarinna vid lantbruksskola med helårskurs. Den föreslagna lönen för yrkeslärare motsvarar i det närmaste avlöningen till ämneslärare vid lantmannaskola med vinterkurs om minst 150 arbetsdagar. Den i förslaget ingående beräkningen av det ifrågasatta statsbidragets belopp grundar sig på för närvarande faktiskt utgående löner. Lönenämnden har, för den händelse statsverket anses böra övertaga ifrågavarande kostnader, funnit sig icke böra framställa någon erinran mot att statsbidraget grundas på de i framställningen angivna avlöningsbeloppen. Lönenämnden förutsätter, att förslaget betraktas såsom en försöksanordning och att frågan om löneställningen för befattningshavarna vid ifrågavarande yrkesskolor framdeles underkastas en närmare omprövning, därest den föreslagna typen av skolor skulle komma att ytterligare utvecklas.

Med beaktande av den förutsatta omfattningen av de båda yrkesskolorna i Pålken och Sorsele har lönenämnden icke funnit anledning till erinran mot att — därest statsbidrag i föreslagen utsträckning finnes böra utgå — bidraget för närvarande beräknas för föreståndare med utgångspunkt från 15 lönegraden och för husmoder med utgångspunkt från 9 lönegraden enligt folkskolans avlöningsreglemente. Lönenämnden vill emellertid framhålla, att en närmare omprövning av löneställningen för nu ifrågakvarande befattningshavare framdeles torde böra komma till stånd.

Frågan om inrättande av särskilda yrkesskolor på jordbrukets område har såsom framgår av vad i det föregående anförts sedan länge stått på dagordningen. Till följd av den utveckling i skilda hänseenden, som vårt lands jordbruk under de senaste årtiondena genomgått, ha allt större krav kommit att ställas på kvalifikationerna hos de inom jordbruksnäringen sysselsatta yrkesutövarna. Vid den omorganisation av den lägre lantbruksundervisningen, varom beslut fattades vid 1939 års lagtima riksdag, togs hänsyn till detta förhållande vid utformningen av undervisningen och skolornas organisation. Undervisningen vid dessa skolor kan därför anses tillfredsställande. I det statliga undervisningssystemet på jordbrukets område ingår emellertid icke någon skolform, som tager sikte på att möjliggöra för ungdom att omedelbart efter avslutad folkskola förvärva såväl praktisk som teoretisk yrkesutbildning i jordbruk. Detta förhållande har otvivelaktigt inverkat oförmånligen på rekryteringen av arbetskraften inom jordbruksnäringen. I allt större utsträckning har sålunda landsbygdens ungdom lockats av de goda möjligheter till yrkesutbildning inom hantverk och vissa industrier, som för närvarande stå till buds, och lämnat jordbruksnäringen för att övergå till andra yrken. Sannolikt skulle praktisk och teoretisk yrkesutbildning i jordbruk, vilken erhållits vid läroanstalt, för ungdomen — särskilt för den som icke i hemmet har tillfälle till utbildning i jordbruk — öppna möjligheter att tidigare än eljest skulle vara fallet erhålla goda anställningar inom jordbruket. Det torde vara att förvänta, att jordbruksarbetet härigenom skulle bättre uppskattas bland ungdomen. Med hänsyn till det anförda framstår det såsom angeläget, att åtgärder vidtagas i syfte att bereda möjligheter till en god utbildning i jordbruk så snart som möjligt efter fullbordad folkskoleutbildning.

Såsom förut nämnts har lantbruksstyrelsen i sitt år 1940 avgivna betänkande rörande lantbrukets lärlingsfråga bland annat framlagt förslag om inrättande med bidrag av statsmedel av tvååriga yrkesskolor i jordbruk, avsedda för såväl landsbygdsungdom som ungdom från städer och andra samhällen vilken direkt efter avslutad folkskola önskar skaffa sig yrkesutbildning i jordbruk. Undervisningen vid de föreslagna yrkesskolorna har avsetts skola vara praktisk och åsyfta att bibringa eleverna nödig färdighet och vana i alla vid ett jordbruk förekommande arbeten men även ett visst mått av teoretiska insikter i de för jordbrukets utövande grundläggande ämnena skulle bibringas eleverna. Den i det föregående lämnade framställningen giver vid handen, att under senare år, i syfte att undanröja den förut berörda bristen på utbildningsmöjligheter för ungdomen i jordbruket, på flera håll inom landet inrättats yrkesskolor för utbildning av jordbruksarbetare och att dessa

*Departements-
chefen.*

skolor — såsom jämväl förutsattes i 1940 års betänkande — tillkommit på initiativ från de lokala organens sida. I vissa fall ha skolorna helt organiserats efter de riktlinjer som angivits i förenämnda betänkande. Så är förhållandet beträffande Gålö jordbruksskola samt — efter viss omläggning av kursverksamheten — även i fråga om jordbruksskolan vid Vittjärvsgården. Vad beträffar övriga i ärendet omförmälda skolor, nämligen jordbruks- och lanthushållsskolan i Pålkem samt jordbruksgården i Sorsele, äro de i vissa avseenden annorlunda organiserade än skolorna på Gålön och vid Vittjärvsgården. Skiljaktigheterna bestå emellertid huvudsakligen däri, att föreståndarna för skolorna i Pålkem och Sorsele icke avlagt agronomexamen, varför den teoretiska undervisningen måste handhavas av särskilda timlärare, samt att till sistnämnda skolor äro knutna ettåriga lanthushållsskolor för kvinnliga elever.

Till uppehållande av verksamheten vid de i det föregående omförmälda skolorna med undantag av skolan i Sorsele har hittills utgått statsbidrag av medel som under femte huvudtiteln anvisats för bekämpande av arbetslöshet eller för arbetsmarknadens reglering. Erfarenheterna hittills av den kursverksamhet, som bedrivits vid ifrågavarande fyra yrkesskolor ha från alla håll betecknats såsom mycket gynnsamma. Då denna skolform sålunda visat sig lämplig i de fall där den redan prövats, torde tillfälle böra beredas för skolorna att under mera fasta förhållanden än vad hittills varit fallet fortsätta sin verksamhet. Såsom lantbruksstyrelsen och arbetsmarknadskommissionen anført synes det därför vara mest lämpligt att bidragen till skolorna från och med nästa budgetår bestridas från anslag under nionde huvudtiteln. Enligt min mening torde denna skolform under kommande år ytterligare böra utbyggas med flera skolor i andra delar av landet. Det torde vara ett ofrånkomligt krav att även för jordbruket skapa lika goda förutsättningar till yrkesutbildning som för andra yrken.

Vad angår de villkor som böra gälla i fråga om statsbidragens användning vill jag förorda, att beträffande bidragen till skolorna på Gålön och vid Vittjärvsgården tillämpas i huvudsak de bestämmelser som i detta avseende föreslagits av lantbruksstyrelsen och vilka — såvitt angår bidragen till lärarpersonalens löner — ej föranlett någon erinran från lönenämndens sida. Bidragen till skolorna i Pålkem och Sorsele synas böra utgå i huvudsaklig överensstämmelse med de grunder, som föreslagits av arbetsmarknadskommissionen och tillstyrkts av såväl lantbruksstyrelsen som lönenämnden. Med hänsyn till att förevarande yrkesskoleverksamhet fortfarande i viss mån är en försöksanordning torde såsom lönenämnden anført frågan om löneställningen för befattningshavarna vid de fyra skolorna framdeles böra underkastas en närmare omprövning.

Vidkommande den form, i vilken medelsanvisningen till bidrag för uppehållande av verksamheten vid ifrågavarande skolor bör ske, synas mig de olikheter, som föreligga mellan å ena sidan skolorna på Gålön och vid Vittjärvsgården samt å andra sidan skolorna i Pålkem och Sorsele — vilka olikheter för övrigt i stort sett torde vara betingade av de särskilda förhållan-

den som råda inom de norrländska länen — icke behöva utgöra något hinder för att bidragen till samtliga skolor upptagas under samma riksstatsanslag. Då lantbruksstyrelsens och arbetsmarknadskommissionens beräkningar av medelsbehovet för ändamålet icke föranleda någon erinran från min sida, torde å riksstaten för budgetåret 1944/45 under nionde huvudtiteln böra upptagas ett särskilt anslag å $(52\,597 + 52\,597 + 29\,786 + 29\,786 =)$ i runt tal 165 000 kronor till Lägre lantbruksundervisning m. m.: Bidrag till jordbrukets yrkesskolor. Anslaget bör givas karaktär av förslagsanslag i betraktande av att från detsamma avses skola utgå bland annat bidrag vid rörligt tillägg och kristillägg åt vissa befattningshavare. Att kristilläggen bestridas från detta anslag och alltså icke — såsom gäller i fråga om motsvarande tillägg till lärarpersonal vid lantbruks-, lantmanna- och lanthushållsskolor — från nionde huvudtiteln allmänna anslag till kristillägg torde vara motiverat med hänsyn till att slutlig ställning ännu ej tagits till frågan om omfattningen av och grunderna för förevarande bidragsverksamhet. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att i sinom tid meddela närmare bestämmelser rörande dispositionen av ifrågavarande anslag.

Lantbruksstyrelsen har ävenledes gjort framställning om anvisande å riksstaten för budgetåret 1944/45 av särskilda medel till bidrag för uppförande av byggnader m. m. vid jordbrukets yrkesskolor. Ehuru starka skäl kunna åberopas för att medel redan nu anvisas för detta ändamål, anser jag mig likväl i rådande läge icke kunna tillstyrka lantbruksstyrelsens framställning i denna del. Frågan om beviljande av anslag till bidrag till byggnadsarbeten vid hithörande skolor torde emellertid böra upptagas till förnyat övervägande, så snart en förbättring inträder i avseende å tillgången på material och förhållandena på arbetsmarknaden icke lägga hinder i vägen för arbetets igångsättande. Enligt vad jag inhämtat från lantbruksstyrelsen torde undervisningen vid skolan vid Vittjärvsgården tills vidare kunna bedrivas, även om statsbidrag till byggnadsarbetena icke nu erhålles.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lägre lantbruksundervisning m. m.: Bidrag till jordbrukets yrkesskolor* för budgetåret 1944/45 under nionde huvudtiteln anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 165 000.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan lämnar Hans Maj:t Konungen bifall samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Ulf Berglöf.